

RADA UNII EUROPEJSKIEJ

Bruksela, 22 czerwca 2012 r. (03.07)

(OR. en)

11639/12

SOC 594

NOTA

Od: Komitet Stałych Przedstawicieli (część I)

Do: Rada (EPSCO)

Dotyczy: **Reagowanie na wyzwania demograficzne przez zwiększanie uczestnictwa wszystkich obywateli w rynku pracy i w życiu społecznym – Konkluzje Rady**

Delegacje otrzymują w załączeniu ostateczną wersję konkluzji Rady w formie przyjętej przez Radę EPSCO w dniu 21 czerwca 2012 r.

REAGOWANIE NA WYZWANIA DEMOGRAFICZNE PRZEZ ZWIĘKSZENIE UCZESTNICTWA WSZYSTKICH OBYWATELI W RYNKU PRACY I W ŻYCIU SPOŁECZNYM

Konkluzje Rady

Kontekst polityczny

Przewiduje się, że w nadchodzących dekadach w Europie zajdą stopniowe, niemniej jednak zasadnicze zmiany demograficzne. Wydłużenie średniej długości życia świadczy o wielkim postępie, jednak zmianom demograficznym towarzyszy również wzrost populacji osób starszych oraz malejący udział osób w wieku produkcyjnym. Oznacza to wiele wyzwań dla systemów pomocy społecznej, finansów publicznych i rynków pracy, a wynikającą z tego presję potęguje obecny kryzys gospodarczy i jego społeczne konsekwencje. Dlatego konieczne jest, by Europa inwestowała w swój kapitał ludzki wszystkich pokoleń, jednocześnie zapewniając kobietom i mężczyznom takie same możliwości pełnego wykorzystania ich potencjału, aby zapewnić wzrost gospodarczy i zmniejszyć nierówności w celu umocnienia spójności społecznej.

Niniejsze konkluzje opierają się na dotychczasowych pracach w tej dziedzinie (zob. w załączniku) i mają przyczynić się do zadbania o to, by środki i działania w zakresie polityki na szczeblach krajowych i UE były spójne i wzajemnie się wspierały. Równocześnie należy podkreślić wewnętrzne powiązania między różnymi dziedzinami polityki. Charakter, skala i tempo tendencji demograficznych różnią się znacznie w poszczególnych państwach i regionach. Polityka działania nie ma jednej uniwersalnej odpowiedzi na te wyzwania; jednak we wszystkich przypadkach odpowiedź taka będzie wymagała dostosowania się i znalezienia nowych rozwiązań ze strony rządów, partnerów społecznych, organizacji niedochodowych oraz poszczególnych obywateli.

Obecny kryzys sprawia, że Europa jest pod presją; ważne jest, by określić kluczowe priorytety wymagające pilnych działań z myślą o zapewnieniu w Europie trwałego wzrostu gospodarczego służącego tworzeniu miejsc pracy i sprzyjającego włączeniu społecznemu, aby wspierać spójność społeczną i przezwyciężyć rosnące nierówności. Europa musi unowocześniać swoją gospodarkę, zwiększać wydajność i umacniać swoją konkurencyjność w celu zapewnienia trwałego wzrostu. Ma to zasadnicze znaczenie dla tworzenia miejsc

pracy i zachowania europejskiego modelu społecznego¹ oraz jest podstawą strategii „Europa 2020”.

¹ Odniesienie do europejskiego modelu społecznego w pełni uwzględnia różnorodność krajowych systemów zabezpieczenia społecznego.

W następnej dekadzie gospodarka europejska będzie potrzebowała większej liczby pracowników, w szczególności pracowników mających konkurencyjne i kluczowe kompetencje zawodowe; sprzyjanie dłuższej aktywności zawodowej oraz promowanie filozofii uczenia się przez całe życie mają podstawowe znaczenie dla zapewnienia podaży siły roboczej. Umożliwi to wzrost gospodarki i pomoże zmniejszyć bezrobocie zwłaszcza wśród młodzieży.

W konkluzjach z 1–2 marca 2012 r. Rada Europejska podkreśliła potrzebę podejścia dwutorowego, obejmującego zarówno środki zapewniające stabilność finansową i konsolidację fiskalną, jak i działania wspierające wzrost gospodarczy, konkurencyjność i zatrudnienie, tak by wprowadzić Europę z powrotem na ścieżkę wzrostu i zatrudnienia. Rada Europejska podkreśliła wagę przeciwdziałania bezrobociu osób młodych oraz opracowania krajowych planów zwiększenia zatrudnienia w ramach krajowych programów reform państw członkowskich. Rada Europejska podkreśliła też, że walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym wymaga wdrożenia aktywnych strategii sprzyjających włączeniu społecznemu obejmujących środki w zakresie aktywizacji rynku pracy.

Obszary priorytetowe

- 1) Ważne jest dalsze rozwijanie i dostosowywanie istniejących polityk, by reagowały one na najważniejsze obecnie zachodzące ogólne zmiany demograficzne, zarówno na szczeblu UE, jak krajowym. UE i państwa członkowskie muszą zwiększyć konkurencyjność przez wzrost wydajności i podnieść poziom zatrudnienia wszystkich osób w wieku produkcyjnym oraz wspierać aktywne uczestnictwo i włączenie społeczne.
- 2) Rok 2012 jest Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej. Ponieważ żyjemy dłużej, musimy zwiększyć aktywne uczestnictwo w życiu społecznym przed przejściem na emeryturę i po przejściu na nią oraz propagować niezależne, zdrowe i godne życie. Zwiększenie świadomości procesu starzenia się ma podstawowe znaczenie dla zrozumienia solidarności międzypokoleniowej i umożliwienia wzajemnej wymiany doświadczeń między pokoleniami. Solidarność między pokoleniami oznacza między innymi, że od każdej osoby – młodej i starszej – oczekuje się, że weźmie ona aktywny udział w życiu społeczeństw europejskich, oraz że musi mieć szansę na taki udział.

- 3) Przyjęcie środków w celu zapewnienia trwałego, inteligentnego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu jest warunkiem wstępnym dla funkcjonowania europejskich systemów pomocy społecznej oraz wysokiego poziomu spójności społecznej. Także reagowanie na gospodarcze, związane z zatrudnieniem i społeczne wyzwania dotyczące zmian demograficznych powinno pozostać podstawowym priorytetem z uwagi na znaczący wzrost proporcji osób starszych w społeczeństwie oraz na związaną z tym redukcję siły roboczej. Rządy i podmioty gospodarcze muszą dostosować się do zmian dostępnej siły roboczej. Muszą uwzględnić potrzebę zapewnienia odpowiednich i dostępnych produktów i usług oraz dostosować warunki pracy i życia do starzejącej się ludności.
- 4) Osiągnięto już postępy, w szczególności przez reformy systemów emerytalnych, środki służące godzeniu pracy zawodowej z życiem prywatnym i rodzinnym oraz zmiany w systemach podatkowych i systemach świadczeń mające na celu zmniejszenie uzależnienia od świadczeń oraz sprawienie, by praca stała się atrakcyjniejszym wyborem ze względów ekonomicznych. Konieczne są jednak dalsze zmiany instytucjonalne i w zakresie polityki działania, by utrzymać solidarność międzypokoleniową oraz uniknąć nakładania nieuzasadnionych wymagań na przyszłe pokolenia.
- 5) Sprostanie wyzwaniom demograficznym wymaga zdecydowanych działań na rzecz przezwyciężania przeszkód w godzeniu pracy z życiem rodzinnym i prywatnym, które to przeszkody mogą zniechęcać Europejczyków do realizacji życzeń posiadania dzieci.
- 6) Bycie zatrudnionym lub w inny sposób aktywnym gospodarczo jest istotnym czynnikiem zapewniania włączenia społecznego i aktywnego udziału w życiu społecznym. Istnieje olbrzymi, niewykorzystany potencjał, jeśli chodzi o wydłużenie okresu pracy zawodowej: w UE średnio zatrudnionych jest jedynie 47,4%² osób w grupie wiekowej 55–64 lat; przeciętna stopa zatrudnienia kobiet wynosząca 58,5%³ jest nadal znacznie niższa niż stopa zatrudnienia mężczyzn, wskaźnik bezrobocia wśród młodzieży wzrósł do 21,4%⁴, a stopa zatrudnienia osób niepełnosprawnych to 40%⁵. Zwiększenie stóp zatrudnienia w odniesieniu do wszystkich osób w wieku produkcyjnym jest zatem jednym z kluczowych

² Eurostat, 2011 r.

³ Eurostat, 2011 r.

⁴ Eurostat, 2011 r.

⁵ SILC 2010.

priorytetów polityki państw członkowskich określonych w głównych celach strategii „Europa 2020” dotyczących zatrudnienia oraz zmniejszania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

7) Należy określić i wdrożyć aktywne polityki i innowacyjne środki w następujących kluczowych dziedzinach polityki:

- inwestowanie w kształcenie i szkolenie w celu wspierania zatrudnienia młodzieży
 - w tym lepsza koordynacja między systemami kształcenia i szkolenia oraz potrzebami rynku pracy – oraz wyższej wydajności pracy, co ma kluczowe znaczenie dla przyszłego wzrostu i lepszych wyników gospodarczych;
- polityki równouprawnienia płci i polityki zajmujące się problemem segregacji płciowej rynku pracy, aby zwiększyć udział kobiet w rynku pracy, zlikwidować różnice w wynagrodzeniach ze względu na płeć, poprawić perspektywy zawodowe i zmniejszyć negatywny wpływ rodzicielstwa na zatrudnienie i odwrotnie;
- zwalczanie międzypokoleniowego dziedziczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- zwiększanie współczynnika aktywności zawodowej osób starszych oraz ułatwianie dłuższego i zdrowszego życia zawodowego przez lepsze zarządzanie strukturą wiekową pracowników w miejscu pracy i na rynkach pracy, inwestowanie w odpowiednie kompetencje i umiejętności, w tym uczenie się przez całe życie, przez poprawę dostępności i polepszenie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy;
- środki promowania równości szans wspierające lepsze warunki w odniesieniu do rodzin i wychowywania dzieci, a także lepsze godzenie pracy i życia rodzinnego oraz prywatnego kobiet i mężczyzn, w tym równe dzielenie się obowiązkami;
- niedyskryminacyjne polityki, w tym środki służące likwidacji stereotypów oraz włączaniu osób znajdujących się w trudnej sytuacji w życie społeczne i rynek pracy;
- skuteczne posługiwanie się dostępnymi instrumentami budżetowymi i finansowymi w celu zapewnienia optymalnego wykorzystania środków publicznych.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

ZACHĘCA PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE I KOMISJĘ EUROPEJSKĄ, BY:

zgodnie ze swoimi odpowiednimi kompetencjami oraz z uwzględnieniem specyfiki każdego z państw członkowskich podjęły w razie potrzeby działania w następujących dziedzinach:

a. Zatrudnienie młodzieży:

- polepszenie systemów kształcenia i szkolenia w celu zwiększenia i podwyższenia kompetencji młodzieży i ułatwienie w ten sposób przejścia od kształcenia i szkolenia do zatrudnienia;
- skuteczniejsze zajęcie się rozbieżnościami między potrzebami rynku pracy a kształceniem i szkoleniem zawodowym oraz zapobieganie niedopasowaniu umiejętności;
- zwiększenie wysiłków na rzecz promowania zdobywania pierwszych doświadczeń zawodowych przez osoby młode oraz ich uczestnictwa w rynku pracy, przy czym należy dążyć do tego, by w kilka miesięcy po opuszczeniu szkoły młodzi ludzie otrzymywali dobrą ofertę pracy, dalszej nauki, przyuczenia do zawodu lub praktyki⁶;
- właściwe wykorzystywanie sieci EURES, by zwiększyć wewnątrzeuropejską stopę mobilności zawodowej przez zapewnienie młodym ludziom łatwiejszego dostępu do możliwości zatrudnienia zgodnie z ich kwalifikacjami oraz przez wspieranie pracodawców w rekrutowaniu młodych pracowników mających wymagane umiejętności;
- dołożenie wysiłków w celu zwiększenia liczby osób korzystających z przyuczenia do zawodu i praktyk wysokiej jakości, we współpracy z partnerami społecznymi, oraz – jeśli jest to możliwe – zintegrowanych z programami kształcenia, tak by zapobiec utracie kompetencji i motywacji na skutek bezrobocia, przy jednoczesnym zagwarantowaniu, że takie przyuczenia do zawodu i praktyki stanowią realną szansę;
- uwzględnianie problematyki płci w kształceniu i szkoleniu, w szczególności przez zwalczanie stereotypów płci w odniesieniu do wyboru ścieżek kształcenia;

⁶ Deklaracja członków Rady Europejskiej z dnia 30 stycznia 2012 r.

- zwrócenie szczególnej uwagi na potrzeby młodzieży znajdującej się w trudnej sytuacji, aby uniknąć przekazywania ubóstwa i wykluczenia społecznego z pokolenia na pokolenie;
- zwrócenie szczególnej uwagi na wczesną edukację, edukację drugiej szansy, uczenie się przez całe życie oraz przekwalifikowanie ukierunkowane na pojawiające się potrzeby rynku pracy, aby zwalczać wczesne kończenie nauki, przerywanie kształcenia i wzrost liczby młodzieży NEET ;
- łączenie starań wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron.

b. Osoby starsze:

- wspólnie z partnerami społecznymi wspieranie środków przeznaczonych dla starszych pracowników w celu umożliwienia im przedłużenia życia zawodowego lub ponownej integracji z rynkiem pracy oraz wspieranie istnienia rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu, które nadal oferują możliwości zatrudnienia starszy pracownikom;
- zmniejszenie zagrożenia bezrobociem i wykluczeniem społecznym wśród starszych pracowników przez ułatwianie im dostępu do odpowiedniego doradztwa i orientacji zawodowej, skuteczne szkolenie i uczenie się przez całe życie, w tym z wykorzystaniem publicznych służb zatrudnienia i innych odpowiednich instytucji;
- zapewnienie uznawania umiejętności i kompetencji oraz zwiększenie intensywności poszukiwania pracy przez bezrobotne osoby starsze;
- propagowanie wzrostu „srebrnej gospodarki”, mając na uwadze jego pozytywny wpływ na popyt na towary i usługi, a także na rozwój nowych możliwości zatrudnienia i samodzielne życie;
- tworzenie bardziej elastycznych warunków pracy w odniesieniu do osób starszych, z uwzględnieniem ich szczególnych potrzeb, wspieranie bezpiecznych, zdrowych i dostępnych miejsc pracy, usuwanie przeszkód w uczeniu się i szkoleniu starszych pracowników oraz zapewnianie bodźców i specjalnych programów skupionych na aktualizacji umiejętności osób starszych;
- zwiększanie międzypokoleniowej wymiany umiejętności i lepsze wykorzystywanie systemów mentorskich w procesie pracy;

- aktywne wspieranie, we współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, usprawnień w zakresie dostępności towarów i usług, a także innowacyjnych technologii wspierających, urządzeń i usług, które szczególnie przydają się osobom starszym i mogą im pomóc w prowadzeniu niezależnego, zdrowego życia oraz utrzymywaniu aktywności fizycznej.
- wspieranie osób starszych w aktywnym udziale w społeczeństwie obywatelskim oraz propagowanie środków sprzyjających współpracy i dialogowi między pokoleniami;
- ułatwianie samodzielnego życia przez oferowanie odpowiednich środków szkolenia i rehabilitacji sprzyjających samodzielności.

c. Udział kobiet w zatrudnieniu:

- przyjęcie środków w celu znacznego zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy oraz wspieranie ich zdolności do zatrudnienia w trakcie całego życia zawodowego, gdyż jest to wstępny warunek celu podniesienia do 75% wskaźnika zatrudnienia dla kobiet i mężczyzn, jak uzgodniono w strategii „Europa 2020”;
- opracowanie polityk prorodzinnych, wspierających równowagę między pracą zawodową, obowiązkami rodzinnymi a życiem prywatnym kobiet i mężczyzn w ciągu całego cyklu życia oraz przyczyniających się do sprostania wyzwaniom demograficznym, między innymi przez przystępne cenowo i dostępne, wysokiej jakości instytucje opieki nad dziećmi oraz innymi osobami będącymi na utrzymaniu;
- wdrażanie środków w celu zwalczania segregacji rynku pracy i stereotypów płci; zlikwidowanie wynikających z płci różnic w wynagrodzeniu i pomaganie kobietom w ich rozwoju zawodowym; propagowanie szerszego udziału kobiet w edukacji i w karierze zawodowej w naukach ścisłych, technice, inżynierii i matematyce;
- rozważenie środków wspierania zrównoważonej obecności kobiet i mężczyzn na stanowiskach decyzyjnych.

d. Osoby niepełnosprawne:

- kontynuowanie ratyfikacji i stosowania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych;

- podejmowanie odpowiednich kroków w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do życia społecznego na takich samych zasadach, z jakich korzystają inni, oraz przyjmowanie skutecznych i odpowiednich środków w celu ułatwienia ich pełnej integracji i życia w społeczności, wraz z możliwością dokonywania takich samych wyborów, jaką mają inne osoby;
- uświadomienie sobie, że dostępność, najchętniej przez zastosowanie zasad projektowania uniwersalnego, jest wstępnym warunkiem pełnego udziału w życiu społecznym oraz umożliwienia osobom niepełnosprawnym prowadzenia aktywnego i produktywnego życia w charakterze dobrze zintegrowanych członków społeczeństwa i członków rodzin;
- przyjmowanie środków w celu wspierania dobrowolnych inicjatyw propagujących zarządzanie różnorodnością w miejscu pracy, aby wspierać zatrudnianie osób niepełnosprawnych;
- wspieranie kształcenia sprzyjającego integracji osób niepełnosprawnych i uwzględnianie potrzeb młodzieży niepełnosprawnej, szczególnie w kontekście przejścia od kształcenia do zatrudnienia;
- przyjmowanie środków w celu wspierania samodzielnego życia osób niepełnosprawnych, między innymi przez pomoc w przechodzeniu z opieki instytucjonalnej do opartej na społecznościach lokalnych, w tym przez przydzielanie osobistego opiekuna;
- umożliwienie osobom niepełnosprawnym zarabiania na utrzymanie, najlepiej na otwartym rynku pracy, między innymi dzięki lepszemu dostępowi do uczenia się przez całe życie.

e. Dzieci:

- wzmocnienie wysiłków na rzecz zwalczania ubóstwa dzieci i zadbanie o to, by uczestnictwo dzieci w życiu społecznym i ich dostęp do usług socjalnych dotyczyły również dzieci znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji;
- zapewnienie odpowiedniej ochrony socjalnej dzięki umiejętnie opracowanym programom, tak by dzieci i rodziny w trudnej sytuacji odnosiły korzyści z udzielanego im wsparcia;

- uznanie roli rodziny oraz potrzeby wsparcia rodziny i wsparcia społecznego w dziedzinie ochrony socjalnej dzieci w trudnej sytuacji.

f. Aktywne włączenie i uczestnictwo:

- Wspieranie aktywnego włączania się w rynek pracy i uczestnictwa w życiu społecznym wszystkich osób znajdujących się w trudnej sytuacji;
- dalsze usprawnianie usług zdrowotnych i socjalnych, w tym wsparcia dla opieki rodzinnej, mając na celu ułatwienie uczestnictwa w rynku pracy osobom, na których spoczywają obowiązki opiekuńcze, oraz przyspieszenie przyjęcia środków służących osiągnięciu ustalonych w Barcelonie w 2002 roku celów dotyczących opieki nad dziećmi, z uwzględnieniem popytu na usługi opieki nad dziećmi i zgodnie z krajowymi modelami dotyczącymi zapewniania tej opieki, przy jednoczesnym zagwarantowaniu dostępności, przystępności i wysokiej jakości opieki nad dziećmi;
- przyjęcie środków w celu opracowania polityk dotyczących bardziej zintegrowanych systemów opieki zdrowotnej i ochrony socjalnej dla osób starszych i osób znajdujących się w trudnej sytuacji;
- opracowywanie i promowanie odpowiednich programów dla osób bezdomnych;
- promowanie odpowiedniego wsparcia dochodu i wsparcia dla rodzin, dostępu do wysokiej jakości usług oraz upodmiotowienia i uczestnictwa dzieci i rodzin, tak by zapobiegać przekazywaniu ubóstwa z pokolenia na pokolenie i przerwać błędne koło tego zjawiska;
- w ramach otwartej metody koordynacji – gromadzenie, analizowanie i wymiana informacji o nowych wydajnych i skutecznych metodach świadczenia usług socjalnych.

g. Emerytury:

- Kontynuowanie reform i unowocześniania systemów emerytalnych, tak by zapewnić im adekwatność i stabilność; szczególną uwagę należy poświęcić dostosowaniu tych systemów do sytuacji demograficznej danego kraju, na przykład poprzez dostosowanie faktycznego wieku emerytalnego do oczekiwanej długości życia lub podniesienie wskaźników uczestnictwa;

- ograniczenie dostępu do systemu wcześniejszych emerytur, przy odpowiednim zabezpieczeniu potrzeb osób znajdujących się w trudnej sytuacji;
- zrównanie ustawowego wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn;
- wspieranie opracowywania dodatkowych programów emerytalnych jako ewentualnego sposobu zapewnienia adekwatności obecnych i przyszłych emerytur;
- zajęcie się różnicami w traktowaniu kobiet i mężczyzn w zakresie wysokości ich emerytur;
- w ramach otwartej metody koordynacji – zwiększenie starań na rzecz monitorowania wpływu reform emerytalnych na poziom ubóstwa i wykluczenie społeczne osób starszych, a także starań na rzecz utrzymania przez te osoby ich standardu życia, przy wykorzystaniu uzgodnionych wskaźników;
- zwrócenie się do Komitetu Ochrony Socjalnej o regularne monitorowanie adekwatności emerytur.

Finansowanie:

- odpowiednie wykorzystanie istniejących unijnych programów i środków finansowych, w tym pochodzących z funduszy strukturalnych i innych stosownych instrumentów finansowych, i ułatwianie podmiotom wykonawczym dostępu do tych środków.

ZAŁĄCZNIK

Źródła:

Młodzież

- Promowanie zatrudnienia młodzieży w celu realizacji założeń strategii „Europa 2020” – konkluzje Rady przyjęte 17 czerwca 2011 r. (dok. 11838/11).
- Zalecenie Rady w sprawie polityk na rzecz ograniczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki, 28 czerwca 2011 r. (Dz. U. C 191 z 1.7.2011, s. 1).
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Inicjatywa „Szanse dla młodzieży”, przyjęty 20 grudnia 2011 r. (dok. 5166/12).
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – „Mobilna młodzież”: inicjatywa na rzecz uwolnienia potencjału młodzieży ku inteligentnemu, trwałemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi gospodarczemu w Unii Europejskiej, przyjęty 15 września 2010 r. (dok. 13726/10).
- Wspólne sprawozdanie w sprawie zatrudnienia, przyjęte 17 lutego 2012 r. (dok. 6252/12).
- Oświadczenie uczestników nieformalnego posiedzenia Rady Europejskiej z 30 stycznia 2012 r. „Ku konsolidacji sprzyjającej wzrostowi i wzrostowi sprzyjającemu tworzeniu miejsc pracy”, przyjęte 30 stycznia 2012 r.
- Konkluzje Rady Europejskiej z 1–2 marca 2012 r. (EUCO 4/3/12 REV 3).
- Konkluzje Rady w sprawie pobudzania kreatywności i innowacyjności młodych ludzi, przyjęte 11 maja 2012 r. (dok. 8700/12).
- Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie pt. „Aktywne włączanie młodzieży: walka z bezrobociem i ubóstwem” (Dz. U. C 137 z 27.5.2010, s. 1).

Aktywność osób starszych

- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów: Projekt przewodni strategii „Europa 2020” – „Unia innowacji”, 6 października 2010 r. (dok. 14035/10).

- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Ramy jakości dotyczące usług świadczonych w interesie ogólnym, 12 stycznia 2012 r. (dok. 5279/12).
- Dokument roboczy służb Komisji: Przedstawiane co dwa lata sprawozdanie Komisji na temat usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym (dok. 11560/08 ADD 4).
- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 940/2011/UE w sprawie Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (2012), 14 września 2011 r. (Dz. U. L 246 z 23.9.2011, s. 5).
- Konkluzje Rady Europejskiej, 4 lutego 2011 r., dok. EUCO 2/1/11 REV 1.
- Konkluzje Rady w sprawie aktywności osób starszych, przyjęte 7 czerwca 2010 r. (dok. 9489/10).
- Biała księga „Plan na rzecz adekwatnych, bezpiecznych i stabilnych emerytur”, 16 lutego 2012 r. (dok. 6715/12).
- Sprawozdanie Komitetu Ochrony Socjalnej na temat adekwatności emerytur (dok. 10488/12 + ADD 1).
- Sprawozdanie z 2012 roku na temat starzenia się społeczeństwa: prognozy gospodarcze i budżetowe dla 27 państw członkowskich UE na lata 2010–2060 (dok. 9491/12 + ADD 1), zatwierdzone przez Radę (ECOFIN) 15 maja 2012 r. oraz konkluzje Rady w sprawie stabilności finansów publicznych w świetle zjawiska starzenia się społeczeństwa (dok. 9492/1/12 REV 1) , przyjęte przez radę (ECOFIN) 15 maja 2012 r.

Aktywne włączenie

- Zalecenie Komisji z dnia 3 października 2008 r. w sprawie aktywnej integracji osób wykluczonych z rynku pracy (Dz. U. L 307 z 18.11.2008, s. 11).
- Konkluzje Rady w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie zalecenia Komisji dotyczącego aktywnej integracji osób wykluczonych z rynku pracy, przyjęte 17 grudnia 2008 r. (dok. 15984/08).
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 6 maja 2009 r. w sprawie aktywnej integracji osób wykluczonych z rynku pracy (2008/2335(INI)).
- Godzenie pracy z życiem rodzinnym w kontekście zmian demograficznych – konkluzje Rady, przyjęte 17 czerwca 2011 r. (dok. 11841/11).

- Stawianie czoła wyzwaniom demograficznym: współpraca instytucjonalna państw członkowskich w zakresie zagadnień demograficznych oraz godzenia pracy z życiem rodzinnym – ku kompatybilności kariery i rodziny – konkluzje Rady, przyjęte 3 października 2011 r. (dok. 14553/11).
- Sprawozdanie demograficzne Komisji za rok 2010 pt. „Starsi, liczniejsi i bardziej zróżnicowani Europejczycy”.
- Radzenie sobie z ubóstwem dzieci i propagowanie ich dobrostanu – konkluzje Rady, przyjęte 17 czerwca 2011 r. (dok. 11844/11).

Migracja

- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski program integracji obywateli państw trzecich, 27 lipca 2011 r. (dok. 13290/11 + ADD 1).
- Program sztokholmski – Otwarta i bezpieczna Europa dla dobra i ochrony obywateli (Dz. U. C 115 z 4.5.2010, s. 1).
- Konkluzje Rady oraz przedstawicieli rządów państw członkowskich w sprawie europejskiego programu integracji obywateli państw trzecich, 12 grudnia 2011 r. (dok. 18296/1/11 REV 1).

Równość płci

- Konkluzje Rady w sprawie europejskiego paktu na rzecz równości płci (2011–2020), przyjęte 7 marca 2011 r. (Dz. U. C 155 z 25.5.2011, s. 10).
- Konkluzje Rady – Równość płci: zwiększanie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – przyczynek do strategii lizbońskiej na okres po roku 2010, przyjęte 30 listopada 2009 r. (dok. 15488/09).
- Konkluzje Rady: przegląd wdrażania ustaleń pekińskiej platformy działania – Kobiety i gospodarka: godzenie pracy i życia rodzinnego jako główny warunek równego udziału w rynku pracy, przyjęte 1 grudnia 2011 r. (dok. 17816/11).

Osoby niepełnosprawne

- Konkluzje Rady z dnia 2 grudnia 2011 r. w sprawie wczesnego wykrywania i leczenia zaburzeń komunikacyjnych u dzieci, z uwzględnieniem zastosowania narzędzi e-zdrowia i innowacyjnych rozwiązań (Dz. U. C 361 z 10.12.2011, s. 9).

- Konkluzje Rady w sprawie wsparcia realizacji europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010–2020, Dz. U. C 300 z 11.10.2011, s. 1.
- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego – Młode osoby niepełnosprawne: zatrudnienie, włączenie społeczne i udział w życiu społecznym (CESE 826/2012, 28 marca 2012 r.).
- Piąte sprawozdanie unijnej Grupy Wysokiego Szczebla ds. Niepełnosprawności na temat wdrażania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.
- Nota informacyjna Komisji na temat postępów we wdrażaniu Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Romowie

- Konkluzje Rady w sprawie unijnych ram dotyczących krajowych strategii integracji Romów do 2020 roku, przyjęte 19 maja 2011 r. (Dz. U. C 258 z 2.9.2011, s. 6).

Edukacja

- Konkluzje Rady w sprawie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, przyjęte 19 listopada 2010 r. (Dz. U. C 327 z 4.12.2010, s. 11).
- Konkluzje Rady w sprawie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem: zagwarantujemy wszystkim dzieciom w UE dobry start w przyszłość, przyjęte 19 maja 2011 r. (Dz. U. C 175 z 15.6.2011, s. 8).
- Zalecenie Rady w sprawie polityk na rzecz ograniczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki, przyjęte 28 czerwca 2011 r. (Dz. U. C 191 z 1.7.2011, s. 1).
- Konkluzje Rady w sprawie zatrudnialności absolwentów szkół i uczelni, przyjęte 11 maja 2012 r. (dok. 9100/12).